

roodbruine, soms glinsterende puntjes goud in het hoornvliesstroma en in het bindvlies. Ze zijn met de spleetlamp duidelijk waarneembaar. Het verschijnen is afhankelijk van de toegediende hoeveelheid goud. Als deze hoeveelheid minder is dan 500 mg vindt men ze zelden, boven de 1500 mg altijd. Ze hinderen niet, verdwijnen na de kuur spontaan en vormen geen indicatie voor het onderbreken van de kuur. Zeldzamer zijn oppervlakkige ontstekingen in het hoornvlies, al of niet gepaard met ulceraties. Deze kunnen met littekenvorming genezen, bedreigen dus de gezichtsscherpte en dwingen tot onderbreking der kuur. Ze kunnen reeds in het begin van de kuur ontstaan. Kennelijk zijn ze toxisch van aard, maar welk deel van het metabolisme in de war wordt gebracht, is niet bekend. RODENHÄUSER en BEHREND (1969) beschrijven een patiënt bij wie tot tweemaal toe zulk een ontsteking ontstond eer men op de gedachte kwam dat er verband zou kunnen bestaan met de goudkuur. Men zij dus gewaarschuwd.

Literatuur: RODENHÄUSER, J. H. en T. BEHREND (1969) *Dtsch. med. Wschr.* **46**, 2389.

M. C. COLENBRANDER

Diversen

Behandeling van idiopathische hemosiderose van de longen met immunosuppressiva. — Idiopathische hemosiderose van de longen is een nog niet goed verklaarde ziekte, die vooral op de kinderleeftijd voorkomt. De patiënten hebben recidiverende „bronchopneumonieën” met koortspieken en hepatosplenomegalie. Zij worden in toenemende mate kortademig, hebben vaak een luid systolisch geruis aan het hart en een ijzergebrecanemie, terwijl de levensduur van de erythrocyten verkort is, zonder dat er andere tekenen zijn van verhoogde bloedafbraak. Het beenmerg is actief; er is een reticulocytose. In het roodbruine sputum vindt men vele, met hemosiderine beladen alveolaire cellen als gevolg van intra-alveolaire bloedinkjes, die de bijzondere anemie verklaren. Vele patiënten overlijden binnen enige jaren.

SCHUBERT c.s. (1969) beschreef een 27-jarige man, die vermoedelijk reeds als kind aan idiopathische hemosiderose van de longen was gaan lijden, hoewel aanvankelijk aan longcomplicaties van een hartgebrek werd gedacht. Als enige afwijking werd bij hartcatheterisatie een verhoogde druk in de longslagader gevonden van 87/45 mm kwik. Het hemoglobinegehalte van het bloed bedroeg 5,3 g/100 ml; er waren 11,5% reticulocytos en het serum-ijzergehalte bedroeg 41 microgram per 100 ml. Na bevestiging van de diagnose door sputumonderzoek werd patiënt behandeld met een immunosuppressieve therapie, bestaande uit prednison en 6-mercaptopurine op verschillende dagen van de week. Gedurende de hieropvolgende 21 maanden trad er een opvallende verbetering in: patiënt hoestte niet meer; de anemie en hepatosplenomegalie verdwenen; de arbeidsprestaties werden weer normaal. Ook de afwijkingen op de röntgenfoto gingen duidelijk terug.

Deze waarnemingen zijn van belang omdat ze een aanwijzing geven voor de veronderstelling dat aan idiopathische hemosiderose van de longen een immuunreactie ten grondslag kan liggen, terwijl er bovendien uit blijkt dat het proces nog in belangrijke mate reversibel kan zijn, ook wanneer het reeds jarenlang bestaat.

Literatuur: SCHUBERT, J. C. F., H. SCHUBERT en O. NEU (1969) Erfolgreiche immunosuppressive Behandlung eines Kranken mit essentieller Lungenhämosiderose. *Dtsch. med. Wschr.* **36**, 1813.

F. K.

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten)

OOGAFWIJKINGEN DOOR GENEESMIDDELEN- GEBRUIK

Door de afdeling research van CIBA is recentelijk uitvoerig onderzoek verricht betreffende de evt. toxicologie der gehalogeneerde oxychinolines naar aanleiding van enkele alarmerende berichten van neurologische en oftalmologische complicaties. De conclusie van onze deskundigen is, dat men de indruk krijgt dat een jarenlange behandeling met zeer hoge dosis (dus hoger dan de gebruikelijke aangeraden hoeveelheid!) zou kunnen leiden tot neuro-oftalmologische veranderingen. Zoals bij alle zelden voorkomende nevenwerkingen echter is het bijna onmogelijk de vraag naar causaliteit afdoende te beantwoorden. Dit temeer omdat de in de kliniek waargenomen neuro-oftalmologische afwijkingen tot dusverre in het dierexperiment niet konden worden gereproduceerd.

Wij menen daarom te mogen concluderen dat eventuele neuro-oftalmologische complicaties door een behandeling met deze stoffen in elk geval tot de grote zeldzaamheden behoren en alleen optreden na langdurige behandeling met hoge dosis. Veiligheidshalve is daarom een dergelijke wijze van behandeling te ontraden. Bij het normale doseringsschema en een behandelingsduur van niet langer dan 4 weken zien wij geen risico's.

Literatuur: HENKES, H. E. (1970) *Ned. T. Geneesk.* **114**, 1140.

Arnhem, 29 juli 1970

CIBA N.V.
P. A. HERSBERGER
J. WINDSMA

NUTTIG GEBRUIK VAN ARTSENMONSTERS

Onder deze titel staat in de rubriek „Berichten” (1970) vermeld, dat een algemeen practicus in Londen zijn artsenmonsters doorzendt naar de ontwikkelingslanden.

De Memisa te Rotterdam doet dit reeds 30 jaar. Het materiaal, dat met grote dozen uit allerlei plaatsen in Nederland bij Memisa binnenkomt, wordt door 12 apothekers-assistenten, onder supervisie van een apotheker, gesorteerd en verzonden naar die gebieden, waar ze goed gebruikt kunnen worden. Artsen geven hierover de nodige aanwijzingen. Het is mogelijk dat Simavi hetzelfde doet.

Literatuur: Berichten (1970) *Ned. T. Geneesk.* **114**, 1226.

Rotterdam, 4 augustus 1970

P. A. Vos

ABSORBEREN OF RESORBEREN

Naar aanleiding van de opmerkingen van H. J. KLEIN OBBINK (1970) zou ik het volgende in overweging willen geven.

Iedereen heeft het volste recht, in een verhandeling bepaalde termen te gebruiken, maar hij zal dan wel, om te worden begrepen, moeten beginnen met het definiëren van de te bezigen termen. Dat heeft SPINOZA ook gedaan. Toch wil dat niet zeggen dat zulke termen door de spraakmakende gemeente zullen worden overgenomen. De huidige lezer verstaat dan ook onder „substantie” heel wat anders dan SPINOZA.

De woorden waarvan men zich in een taal bedient — en dat geldt ook voor wetenschappelijke termen — ontlenen